ਲਾਲਾ @ਅਨੁਰਾਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਸਰੇ

ਬਨਾਮ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ

(2018 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 540)

24 ਅਗਸਤ, 2021

[ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਅਤੇ

ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860: ਐੱਸ.ਐੱਸ. 302, 120ਬੀ, 147, 148 ਅਤੇ 324 - ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ - ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ 10-12 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੀੜਤ 'ਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲਾ - ਪੀੜਤ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ - ਸੂਚਿਤ ਲਗਾਤਾਰ ਸੱਟਾਂ - ਜ਼ਖਮੀ ਮੁਖਬਰ ਦੁਆਰਾ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦਾ ਸਰੀਰਕ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਪੂਰਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ. 161 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਯੂ/ਐਸ ਸਮੇਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ। 302, 120ਬੀ, 147, 148 ਅਤੇ 324 - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ - ਨਾਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ - ਰੋਕੀ ਗਈ: ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ - ਬੋਲਚਾਲ ਪਰਿਵਰਤਨ ਵੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਵੇਗਾ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ-ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ ਬੇਲੋੜੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲਗਵਾਈਆਂ - ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ - ਹਮਲਾਵਰ ਸਮੂਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ - ਸਬੂਤ - ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ - ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਦੇ ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮ, 2021: ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼' - ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ - ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ - ਦੀ ਲੋੜ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਰਟ

ਆਯੋਜਿਤ: 1.1 ਜ਼ਖਮੀ ਮੁਖ਼ਬਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਸਹਿ-ਸਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ 'ਲੰਬੀ ਨੱਕ ਵਾਲਾ ਉੱਚਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਥੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ6 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 12][509- ਐੱਚ; 510-ਏ]

1.2 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਨਾਮ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੂਰਕ ਬਿਆਨ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਦਾ ਬਿਆਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਰਫ਼ ਲਾਲਾ ਵਾਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ 'ਲਾਲਿਆ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਨਾਮ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13][510-ਬੀ-ਸੀ]

1.3 ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 14][510- ਡੀ-ਈ]

1.4 ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ, ਉਸ ਦੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਏਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ6 ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਛਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਟੀਆਈਪੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਉਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੌਤਿਕ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਉਸੇ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ

ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ ਹਨ ਅਤੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਮਿੰਟ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15][510- ਈ-ਜੀ]

1.5 ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਬੇਲੋੜੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਦੁਆਰਾ ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 17][511- ਐੱਫ-ਜੀ]

1.6 ਹਮਲਾਵਰ ਸਮੂਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ। ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈਕੋਰਟ [ਪੈਰਾ 18, 19][511-ਜੀ-ਐਚ; 512-ਏ-ਬੀ]

ਮੁਨਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਗੌਤਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ. (2005) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 631 : [2004] 5 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1092 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੁੜ ਵਿੱਚ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਸੂਓ ਮੋਟੋ ਰਿੱਟ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 1/2017 ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2004] 5 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1092	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 17

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ.540।

2011 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 236 ਵਿੱਚ ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ, ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਖੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਨਿਆਂਇਕ ਦੇ 09.05.2014 ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਹੁਜ਼ੇਫਾ ਅਹਿਮਦੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੱਤਿਆਜੀਤ ਏ ਦੇਸਾਈ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਘਾ ਐਸ. ਦੇਸਾਈ, ਸੱਤਿਆ ਕਾਮ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼ੁਭਮ ਸਿੰਘ, ਕਿਸ਼ੋਰ ਲੰਬਟ ਮੈਸਰਜ਼ ਲਾਂਬਟ ਐਂਡ ਐਸੋਸੀਏਟਸ ਲਈ, ਐਡਵੋਕੇਟ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ

ਸਚਿਨ ਪਾਟਿਲ, ਰਾਹੁਲ ਚਿਟਨਿਸ, ਆਦਿਤਿਆ ਏ. ਪਾਂਡੇ, ਜੀਓ ਜੋਸੇਫ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ.

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਮਿਸਟਰ ਹੁਜ਼ੇਫਾ ਅਹਿਮਦੀ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ। ਜਵਾਬਦੇਹ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸਚਿਨ ਪਾਟਿਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਹਨ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਮਿਤੀ 09.05.2014 ਦੇ ਸਮਾਨ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ. ਅਪੀਲ ਨੰ.236/2011 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 302, 120ਬੀ, 147, 148 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 324 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

3. ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਨੁਸਾਰ 22.01.2009 ਦੀ ਰਾਤ 9.45 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਲੂ ਮੰਡਪੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਲੀ ਦੇ ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋ ਪਹੀਆ ਵਾਹਨਾਂ 'ਤੇ 10/12 ਵਿਅਕਤੀ ਉਥੇ ਆਏ ਅਤੇ ਬਾਲੂ 'ਤੇ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁੱਟ ਨੇ ਬਾਲੂ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ, ਚਾਕੂ, ਖੰਜਰ ਅਤੇ ਫਰਸਾ ਵਰਗੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਮਲਾਵਰ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਬਾਲੂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਅਰੁਣ ਪੋਹਣਕਰ, ਜੋ ਵੀ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਇਮਾਮਵਾੜਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਦਿੱਖ ਦੁਆਰਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਜ਼ਖਮੀ ਬਾਲੂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਡੀਕਲ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੁਨਾਲ ਤਾਗਡੇ (ਏ 1), ਵਿਨੋਦ ਠਾਕਰੇ (ਏ 2), ਰਾਜਪੂਤ @ ਨਬੂਤ (ਏ 3), ਸਚਿਨ ਇੰਗਲੇ (ਏ 4), ਅਮੀਤ ਗੁਜਰ (ਏ 5), ਸ਼ੇਖਰ @ ਹੁਸਨੀਆ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਸੀ। (ਏ 8) ਵੱਡੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਦਿੱਖ ਦੁਆਰਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (ਆਈਪੀਸੀ) ਦੀ ਧਾਰਾ 147,148, 149, 302, 120ਬੀ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 6/2009 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਆਈ.ਓ) (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ11) ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਪੰਚਨਾਮਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਾਗਪੁਰ ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਾਲਾ @ ਅਨੁਰਾਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਸਰੇ ਸਮੇਤ ਨੌਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ. 232/2009 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 147, 148, 149, 302, 324, 120ਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਪੂਰਨ ਇਨਕਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

4. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ 11 ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਗਵਾਹ ਬਾਕਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਵਿਦਿਆਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਬਾਲੂ ਮੰਡਪੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਅਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਸੀ, ਨੇ ਮੁਖਬਰ ਅਰੁਣ (ਪੀਡਬਲਯੂ 1) 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302, 120ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਤੇ 5000 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਨਾ-ਮਾਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ, 1 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਮੇਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 147, 148 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰ.6 ਨੂੰ ਵੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 324 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 2000 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸਾਰਥਕ ਵਾਕ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚੱਲਣੇ ਸਨ।

5. ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਆਰਐਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 236/2011 ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਮੁਖ਼ਬਰ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਅਰੁਣ (ਪੀਡਬਲਯੂ 1) ਨੇ ਬਾਲੂ ਮੰਡਪੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, "ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਨੱਕ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ"। ਜਦੋਂ ਮੁਖ਼ਬਰ ਅਰੁਣ (ਪੀਡਬਲਯੂ 1) ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੇ ਗੁੱਟ ਵਿੱਚ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਸੱਟ ਲੱਗ ਗਈ। ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਬਾਕੀ 6 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਕੋਲ ਚਾਕੂ, ਖੰਜਰ ਅਤੇ ਫਰਸਾ ਸੀ।

6. ਇਹ ਘਟਨਾ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ 4 ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਛੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਟੈਸਟ ਆਈਡੈਂਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪਰੇਡ (ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ) ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

7. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮੁਖਬਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 161 ਦੇ ਅਧੀਨ

ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਇਹ ਉਸਦੀ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ6 ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ S.161 ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਖਾਸ ਚਾਰਜ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1) 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਵਕੀਲ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਣਾ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਪਛਾਣ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

8. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਐਫਆਈਆਰ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰਕ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤੀਆਂ (ਟਾਇਪੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ) ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ। ਇਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਨੁਵਾਦ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਸਬੰਧਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

9. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸੂਓ ਮੋਟੋ ਰਿੱਟ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 1/2017 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ, 2021 ਦੇ ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ: ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਚ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਲਝਣ ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮਿਤੀ 20.04.2021 ਦਾ ਹੁਕਮ ਉਹਨਾਂ ਸਟੀਕ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ,

> "ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਆਮ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ...ਇਹ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ) ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਨਿਰਣਾ, ਅਤੇ ਸੱਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਨਾਮਕਰਨ, ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਲੇਬਲਿੰਗ, ਆਦਿ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਘਾਟ, ਇਹ ਅਕਸਰ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕਦਰ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ।"

ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਫੋਰਮਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੋਲਚਾਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

10. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੂਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲਝਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

11. ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ (ਐਕਸ. 103) ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ, ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹੋ: -

> "..... ਲੰਮੀ ਨੱਕ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਖੱਬੀ ਗੁੱਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੱਟ ਲੱਗੀ। ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ 1) ਵਿਨੇਦ (ਉਪਨਾਮ ਪਤਾ ਨਹੀਂ), ਜਿਸ ਨੇ ਚਾਕੂ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, 2) ਅਮਿਤ ਗੁੱਜਰ ਜਿਸ ਕੋਲ ਚਾਕੂ ਸੀ, 3) ਕੁਨਾਲ ਜਿਸ ਕੋਲ ਚਾਕੂ ਸੀ, 4) ਭੀਮਿਆ ਦਾ ਭਰਾ ਹੁਸਨੀਆ ਜਿਸ ਨੇ ਖੰਜਰ (ਖੰਜਰ) ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, 5) ਸਚਿਨ ਜਿਸ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ 6) ਨਬੂਤ ਜਿਸ ਨੇ ਫਰਸਾ (ਲੜਾਈ-ਕੁਹਾੜੀ) ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜ-ਛੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਾਲੂ ਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।"

11.1 ਮੁਖ਼ਬਰ ਅਰੁਣ (ਪੀਡਬਲਯੂ 1), ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਬਾਲੂ ਮੰਡਪੇ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਝਟਕਾ ਮੇਰੇ ਖੱਬੀ ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਖੂਨ ਵਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ...ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਲੂ ਮੰਡਪੇ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸੱਟ ਮੇਰੇ ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਆ ਗਈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਗਵਾਹ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਲਾਲਾ ਆਸਰੇ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ। ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਝਟਕਾ ਲਾਲਾ ਆਸਰੇ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰ. 6) ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। . ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਇਆ ਵਿਅਕਤੀ" ਨੇ ਬਾਲੂ ਮੰਡਪੇ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਗਵਾਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ "ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਿਲਟ" ਸ਼ਬਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ।

11.2 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਣ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਖਾਸ ਚਰਚਾ ਕਰੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ 22.01.2009 ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ

23.01.2009 ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ (ਪਰ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਾਲਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, "ਲੰਮੀ ਨੱਕ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਗੋਰੇ ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ 'ਲਾਲਿਆ' ਸੀ, ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਨਾਲ ਸੱਟ ਮਾਰੀ।" ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੂਰਕ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧੀਨ/ਐਸ 161 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਮਲਾਵਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਾਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, "ਇੱਕ ਉੱਚੇ, ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੇ ਲੜਕੇ ਲਾਲਿਆ ਨੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ"।

11.3 ਧਰਮਿੰਦਰ ਅਸ਼ੋਕ ਯਾਦਵ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2) ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦਾ ਕੱਦ ਅਤੇ ਲੰਬਾ ਨੱਕ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਲਾਲਾ ਸੀ, ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਾਲੂ ਮੰਡਪੇ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਰੁਣ ਪੋਹਣਕਰ ਨੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ। ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਵਾਰ ਖੱਬੀ ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਵੱਜੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਖੂਨ ਵਹਿਣ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਡਰੇ ਹੋਏ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ। ਫਿਰ ਲਾਲਾ ਨੇ ਬਾਲੂ ਮੰਡਪੇ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਿਆ।'' ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਦੀ ਪਛਾਣ ਲਾਲਾ ਆਸਰੇ ਵਜੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ।

11.4. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ 23.01.2009 ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ਼ ਭੌਤਿਕ ਵਰਣਨਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ "ਲਾਲਿਆ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਵਾਰ ਕੀਤਾ"। 31.01.2009 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਧਾਰਾ 164 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੀਡਬਲਯੂ2 ਦਾ ਬਿਆਨ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕ੍ਰਮ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਗਵਾਹ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਲਾਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਦਾਗ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਅਰੁਣ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ। ਲਾਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਚਲਾਈ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਪੂਰਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਪਛਾਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ "ਇੱਕ ਉੱਚਾ, ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦਾ ਲੜਕਾ ਲਾਲਿਆ"।

11.5 ਤੀਜੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਜਾਧਵ ਰਾਓ ਵਾਰਾਡੇ (ਪੀਡਬਲਯੂ 4), ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਬਾਲੂ ਮੰਡਪੇ ਨੂੰ 5 ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਲਾ ਉਰਫ਼ ਅਨੁਰਾਗ ਆਸਰੇ ਨੇ ਬਾਲੂ ਮੰਡਪੇ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਾਲੂ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਦਾ ਬਿਆਨ 22.01.2009 ਨੂੰ ਇਮਾਮਵਾੜਾ ਪੀ.ਐੱਸ. ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਲਾਲਾ ਦਾ ਨਾਂ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਧੀਨ 164

24.02.2009 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਰਣਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਸਲ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਉਪਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਨੁਰਾਗ ਉਰਫ਼ ਲਾਲਾ ਆਸਰੇ ਨੇ ਬਾਲੂ ਉਰਫ਼ ਸਤੇਂਦਰ ਉੱਤੇ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਅਰੁਣ ਪੋਹਣਕਰ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਉਕਤ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਈ।

11.6 ਚੌਥਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਰਾਜੂ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ6) ਸੀ। ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੋਇਆ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਣਜਾਣਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ6 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਾਲਾ ਆਸਰੇ ਅਤੇ ਸਚਿਨ ਇੰਗਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਚੰਦਨ ਨਗਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਲਾਲਾ ਆਸਰੇ ਅਤੇ ਸਚਿਨ ਇੰਗਲ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ 5,6,7 ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

11.7 ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁਨੀਲ ਐਸ ਮੋਂਡੇ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ11) ਸਨ, ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਇਮਾਮਵਾੜਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ11 ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੂਰਕ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, I.O ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿਰਾਹ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ "ਮੈਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਰੁਣ ਪੋਹਨਕਰ ਦਾ ਪੂਰਕ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ"। ਆਈਓ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 5-7 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਆਈ.ਓ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਮੈਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਧਰਮਿੰਦਰ ਯਾਦਵ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ...ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਾਲਾ ਆਸਰੇ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ...ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਲਾ ਨੇ ਬਾਲੂ ਮੰਡਪੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, I.O ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ6 ਲਾਲਾ ਆਸਰੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਪਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ6 ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ I.O ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਾਲਾ ਆਸਰੇ ਨੇ ਬਾਲੂ ਮੰਡਪੇ ਵੱਲ ਦੌੜ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

12. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੁਖਬਰ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1) ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਲੂ ਮੰਡਪੇ ਨੂੰ ਵੀ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਜ਼ਖਮੀ ਮੁਖਬਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਸਹਿ-ਸਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ 'ਲੰਬੀ ਨੱਕ ਵਾਲਾ ਉੱਚਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2, P4, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ6 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

13. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਨਾਮ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੂਰਕ ਬਿਆਨ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰੁਣ ਦਾ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1) ਬਿਆਨ ਮਿਤੀ 23.01.2009, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਰਫ਼ ਲਾਲਾ ਵਾਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ 'ਲਾਲਿਆ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਨਾਮ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੇ ਅਸੀਂ ਬਾਰਡ ਆਫ਼ ਏਵਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, "ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ".

14. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ।

15. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ, ਉਸ ਦੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਏਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4, ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ6 ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਛਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਟੀਆਈਪੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਉਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੌਤਿਕ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਉਸੇ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਮਿੰਟ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ।

16. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਰੁਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਟੀਆਈਪੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਛਾਣ ਨਾਮ ਅਤੇ ਦਿੱਖ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਇੱਕ TIP ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਵਜ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਵਿਚ ਮੁਨਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਗੌਤਮ ਬਨਾਮ. ਰਾਜ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. (2005) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 631 ਜਸਟਿਸ ਅਰਿਜੀਤ ਪਸਾਯਤ ਨੇ ਨਿਰਣਾ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ: -

> "**16**. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਟਰੂ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। (1971 (2) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 75) ਪਛਾਣ ਦੇ ਟੈਸਟ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਕੇ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਸਹੀ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਛਾਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹੁਸੈਨ (1973 (2) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 406)। ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਤਾਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ....."
>
> **17**. ".....ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੇ ਪੜਾਅ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ। . ਉਹ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਪਰੇਡ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰੀਖਣ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਭਾਰ ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ TIP ਬੇਲੋੜੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਛਾਣ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1, ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ TIP ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਉਸਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ।

18. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ, ਹਮਲਾਵਰ ਸਮੂਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ 22.01.1999 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦਾ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਾਲੂ ਮੰਡਪੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ PW1 ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

19. ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

MANJEET SINGH
E. No. P/1882/2007 Advocate
Chamber No. 417 2nd Flour
Civil Courts, Rajpura
Mobile: 98726-56669